Bijlage 2 Geleerde lessen procesevaluatie Buurtenergiesysteem Bomenbuurt-Oost

Uit de procesevaluatie Buurtenergiesysteem Bomenbuurt-Oost worden de volgende lessen getrokken:

1. Bewonerscoöperatie alleen succesvol als het vanuit bewoners zelf komt
In het project was beoogd dat een bewonerscoöperatie eigenaarschap/zeggenschap zou krijgen over het uiteindelijke buurtenergiesysteem. Het in handen zijn van het warmtesysteem bij een coöperatie heeft voor- en nadelen vanuit het gezichtspunt van de inwoner/gebruiker. Eigenaarschap en zeggenschap betekent dat het systeem van de gebruikers is en dat kan o.a. gunstig zijn voor de kosten van de afnemers van warmte. Echter, het vraagt ook verantwoordelijkheid, inzet van bewoners om zich complexe materie eigen te maken en een stevige organisatiestructuur die representatief is voor de wijk. Afgevraagd kan worden;

1. Of een buurt waarin het initiatief niet zelf is ontstaan (het initiatief kwam vanuit de partners) deze interesse op een later tijdstip nog goed georganiseerd kan worden. Bij de start van het project was er nog geen bestaand initiatief/coöperatie in de Bomenbuurt-Oost aanwezig. Ondanks alle inspanningen in het project is het niet gelukt om een coöperatie op te richten.
2. Of een buurt die vrijwel alleen uit huurwoningen bestaat een behoefte ligt om zelf eigenaarschap te krijgen over een buurtenergiesysteem. Immers huurders zijn ook geen eigenaar van de cv-ketel.

Wij willen in de aangewezen gebieden in de warmtevisie, inwoners stimuleren om gezamenlijk kleinschalige initiatieven te ontwikkelen voor collectieve warmteoplossingen. Echter, de grote les is dat het initiatief (en daarmee behoefte) daarvan bij bewoners moet ontstaan en daarmee vanaf de start draagvlak heeft in de buurt of wijk. Een opgelegde coöperatie is niet effectief gebleken.

2. Vertrouwen is net zo belangrijk als techniek
In de Bomenbuurt-Oost hebben we niet kunnen voorkomen dat er tijdens de draagvlakmeting veel onrust is ontstaan in de buurt, ondanks de uitgebreide informatie voorziening met o.a. nieuwsbrieven en een inloophuis. Dit is een duidelijk teken dat onder bewoners onvoldoende vertrouwen was in het project. Een representatieve bewonersgroep met een stevige basis in de wijk had dit naar ons inziens inderdaad (deels) kunnen voorkomen. Wij hebben onvoldoende geïnvesteerd in de organisatie en professionalisering van de beoogde bewonerscoöperatie die het uiteindelijke eigendom van het BES in handen zou krijgen.

3. Heldere keuzes, met duidelijke gevolgen
Bewoners moeten nog duidelijker, transparanter geïnformeerd worden over de plannen. Dit behelst onder andere heldere informatie over de voor- maar ook nadelen van het beoogde systeem inclusief mogelijke alternatieve systemen. Het plan moet goed onderbouwd zijn en een zo compleet mogelijk voorstel bevatten dat herkenbaar is voor de bewoners met een aanbod. Benoem mogelijke onzekerheden en dek ze af met garanties.

4. Een flexibel meebewegende overheid vergroot kans op succes
Zoals ook uit de analyse blijkt waren enkele zaken al in beton gegoten bij de start van het project. Dit had deels te maken met de voorwaarden waaronder de subsidie vanuit het rijk is verkregen maar ook vanuit het technische concept wat bij de aanvraag al was gekozen. Het is mogelijk dat wanneer meer flexibiliteit in bijvoorbeeld de beoogde organisatiestructuur was getoond of in de spreiding van risico's er meer draagvlak zou zijn ontstaan in de buurt.
De gemeente moet voor een succesvol verloop zich flexibel opstellen in de ondersteuning en rol richting een bewonerscollectief. De behoeften en vragen vanuit de bewoners zijn immers lastig vooraf te voorspellen. Uit andere proeftuinen in Nederland blijkt dat de gemeente kan ondersteunen door bijvoorbeeld deel uit te maken van een beoogde organisatiestructuur of het bieden van bepaalde garanties.